

Akıl karar verdiğinde bu yukarıdaki ana kuvvetlerle birlikte karar verir. Eğer akıl devre dışı kalmış sadece nefis veya sadece öfke karar vermişse bu demek oluyor ki, akıl burada işletilmemiş ve iradeli, akla mantığa uygun karar verilmemiştir.

Aklın buradaki ana kuvvetlerle uygun karar vermesi için nefsin, öfkenin ve düşünme zihniyetinin eğitilmesi ile mümkündür.

Bunun için bilgi ve bilme ihtiyaç vardır. Bilginin net, şeffaf ve en duru kaynağı peygamberler, içeriği değiştirilmemiş kutsal kitaplar ve çarpılmamış, değiştirilmemiş peygamber sözleri veya hadislerdir.

Öfke sabır ve erdem ile Akıl; bilgi, ile nefis ve düşünce ise edep ile eğitilmelidir. Akıl o zaman doğru ve sağlıklı karar verebilir. Aksi durumda günümüzdeki bir toplum modeli ortaya çıkar.

Normal üstü sapma: Safsata, gereksiz bilgi, kirli bilgi, cambazlık, kurnazlık, falbakıcılığı, çekiştirme, dedi kodu, gıybet, gereksiz konuşma, boş konuşma

Akıl: İlgi duyma, sevme, istemek, arzu etmek, kavuşmak, araştırma, yeni şeyler tasarlama, merak etme, gelecek endişesi,

(Hikmet) en doğruyu bulma, fırsatları değerlendirme, olaylar arasında yorum yapma, yorumlama, yönetme, özgür ve hür yaşama hissi, ileri görüşlülük, liyakat, basiret,

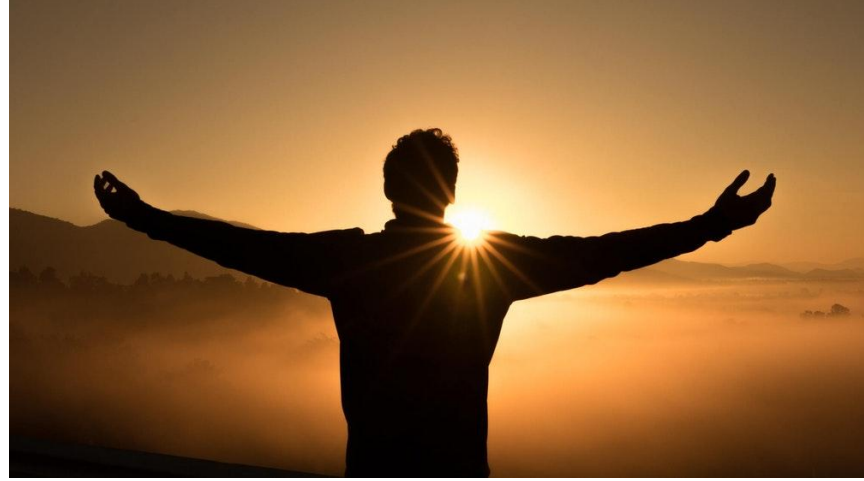
Aklın yardımcıları: Edep, İman, Bilgi:

Aklın alt sapması: Cahillik, bilgisizlik, tembellik, sorumsuzluk, duyarsızlık

Nefsin üst sapması: Bencillik (Kendisini beğenmişlik), Kibir, Kıskançlık

Nefis: Alçak gönüllülük, acıkma, susama, şehvet, vicdan, acıma, eğlenme, küçümseme, kıskançlık, normal evlilik, çocuk edinme arzusu, annelik güdüsü, babalık güdüsü, İzzet (Yücelik), Kemal, AZİZLİK

Nefsin Sapması:, başına buyruk, kaytarma, Haram bakış, haram ilişki, zina
Eme sarfetmeme, rüşvet, hazır bulma isteği, armut piş ağzıma düş.

Öfkenin Üst sapması-Aşrılık:

Haset, haset etme, kin tutma, nefret etme, kinlenme, vurma, kırma, dağıtma, öldürme, parçalama, yok etme arzusu,
Sabırsızlık, sinirlenme, küfürlü konuşma, küfür etme, incitme, kırıcı konuşma

Öfke (Sabır, coşmak, cesaret, yiğitlik, gurur duymak, Ümit,
Özgüven övünmek: Erdem,
(ŞECAAT)

Bağışlama, affetme, tahammül etme, dayanma, sığınma, dengeli hareket, dengeli konuşma,

Korkaklık, içine kapınık, vurdum duymaz

Zan altında bırakma, iyneli konuşma, zanla hareket etme, iftira atma, kuruntu yalan haber yapma, fitne tasarlama

Düşünce: Vehim, adil olma, tasarlama, planlama, plan kurma, hayal kurma, canlandırma tefekkür, ilham, helal, haram: ADALET
Umursamama, vesveseye kapılmak

Adap: Edep kelimesinden türetilmiştir.

Muâşeret: Birbiriyle toplumsal ilişkiler içinde bulunma:

Adabımuâşeret: Şehirde toplumla olan ilişkilerinde nazik bir şekilde yaşayan ve sürdüren anlamında kullanılmıştır.

Edep: Doğuştan getirilen iyi ve güzel niteliklere edep veya haya denir. Utanılacak,

yüz kızartıcı hal ve davranışlardan uzak durma hali.

Edep; İslam'da, hayatın her yönünü kapsayan görgü ve ahlak kurallarıdır. Edep, davranış bağlamında, öngörülen İslami görgü kurallarını ifade eder: "incelik, görgü, ahlak, terbiye, nezaket edep kuralları içinde yer alır.

Edebin alt birimleri:

Ahlak: Bir toplum içinde kişilerin uymak zorunda oldukları davranış biçimleri ve kurallardır.

Terbiye: Eğitim, eğitilmiş

Görgü: Bir toplum içinde var olan ve uyulması gereken saygı ve incelik davranışları. Rahatsızlık uyandıracak söz ve davranışlardan kaçınma.

Nezaket: Başkalarına karşı saygılı, görgülü ve kibar davranma; naziklik.

zariflik: incelik, güzellik, hoşluk. Zerafet: İnsan davranışlarının ulaşılması gereken en ideal olanı.

Medenilik: Kırsallıktan kurtulmuş, uygar yaşantı. Sabır: Üzüntü ve rahatsızlık veren söz ve davranışlar karşısında gösterilmesi gereken bir tutum olduğundan adabı-muaşeretin de temel

konuları arasına girer. Türk-İslam kültüründe sabır erdemi, toplumsal hayatı düzenleyen unsurlardan biridir.

Adab-ı Muaşeret'in Temel Dayanakları:

Felsefe

Dini: Kutsal kitaplar, Hadisler ve İlahi emir ve yasaklar (Ayetler9
Ahlak, Edep ve Terbiye

Adab-ı Muâşeretin Kültürel Dayanakları:

Adabımuâşeret; gelenek, görenek, inanç ve âdetleri kapsayan, toplumsal uzlaşma ve bütünlük sağlayan, insan hayatını düzenleyici bir unsur olan kültürden beslenir.

Toplumsal Hayatta Adabımuâşeretin Yeri ve Önemi:

Bir toplumda düzenin inşa edilmesi, toplumsal barışın sağlanması ve kültürün gelişmesinde hukuk, din, ahlak, görgü, örf ve âdetlerle ilgili kurallar önemli yer tutar.

Adabımuâşeret, toplumsal kesimleri ve grupları birbirleriyle kaynaştırmaya ve insan ilişkilerini düzenlemeye dolayısıyla yaşamı kolaylaştırmaya yardımcı olur. Görgü ve nezakete dikkat eden insanlar kendilerini daha iyi ifade edebildikleri için muhataplarında olumlu izlenimler bırakır, nezaketle ifade edilen istekler genellikle olumlu karşılık bulur.

Konuşanın sözünü kesmeden dinlemek, özel günlerde hediyeleşmek, özür dilemek, çanta ve telefon gibi özel eşyaları izinsiz açmamak, kişinin kusurunu yüzüne karşı söylememek, birinin evine gitmeden önce haber vermek gibi nazik davranış biçimleri bireylerde mutluluk ve güven hissi uyandırır.

İletişim sürecinin hassasiyetle sürdürülmesi kısa vadede bireyleri mutlu ederken uzun vadede toplumsal hayatta huzurlu bir atmosfer oluşturur.

Davranışları düzenleyen adabımuâşeret, aynı ortamı paylaşan insanların birbirleriyle uyum içinde yaşamalarını sağlar. Bireylerin adabımuâşerete duyarlı, medeni ve zarif insanlar olarak yetişmesi toplum için büyük bir kazanımdır

Tarihi Süreç İçinde Türklerdeki Mevcut Adabımuâşeret Kuralları:

İlk Türk devletlerinde saygılı, temiz, tatlı dilli, yumuşak huylu, anlayışlı ve konuksever olmak, utanma duygusuyla hareket etmek ve hediyeleşmek adabımuâşerette öne çıkan davranışlardır .Yaşlılara, atalara ve toplumun ileri gelenlerine saygı göstermek adabımuâşeretin gereklerinden biri kabul edilmiştir.